

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De septem signis Auaritiæ in ecclesia Dei apparentibus. Cap. XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

De septem signis Auaritiæ in ecclesia Dei apparentibus. CAP. XI.

Sequitur de signis Auaritiæ quæ apparent in ecclesia Dei. Primum signum est, cum vnus habet plura beneficia ecclesiastica, quorum sufficeret sibi vnum secundum statum suæ personæ. Secundum est, cum aliquis in die multas missas celebrat, nisi in casibus à iure exceptis. Tertium est, cum aliquis in eadem missa multiplicat officia. Quartum est, quum quis multiplicat altaria non necessaria. Quintum est promotio ad sacros ordines, vel dignitates eorum qui sunt infra legitimam ætatem. Sextum est, reseruatio fructuum, & congregatio ab eis qui habent annuos redditus. Septimum est, concursus ad funera & processiones, & nummos horarios, & breuiter ad omnia ad quæ cetera alicuius lucrum terreni allicit eos, & neglectus eorum in quibus nullum lucrum speratur. Et licet aliqua ex his interdum ex deuotione fiant, cupiditas tamen ea adiuenit.

¶ *De pluralitate beneficiorum. Et primo quod non liceat habere plura beneficia ecclesiastica.*

MULTA sunt alia signa: sed causa breuitatis tãtũ de his tãgemus, incipiẽtes à pluralitate beneficiorũ. De qua quidã de cõsilio auaritiæ dicũt, q̃ meritorie potest quis habere plura beneficia ecclesiastica, licet vnũ eorum sit ei sufficiens secundũ statum suæ personæ. De quorũ numero quidã cum longo tempore affirmasset hoc esse mortale peccatũ, dũ vnũ beneficium habebat, dato sibi secũdo beneficio, asseruit q̃ licitẽ posset quis plura beneficia habere. Et addidit, q̃ nullus posset intelligere, nisi qui haberet ea. Cuius rei talis potest assignari causa, sicut legitur Zach. 5. Impietas est oculus eorũ in vniuersa terra. Luxuria est oculus luxuriosi. Auaritia est ocul⁹ auari, & sic de ceteris impietatibus: vnde accidit q̃ alicui luxurioso videtur aliqua factua mulier, quã nimio diligit amore, pulchra, quũ in veritate turpis sit: & hoc est, quia oculo luxuriæ eã intuetur: nimirũ enim amor luxuriosus qui in eo est, facit eum sic iudicare de pulchritudine illius. Alius autem qui non habet huiusmodi oculum, non videt illam pulchritudinẽ in illa muliere. Sic illẽ in quo oculus auaritiæ, videt q̃ aliquis posset habere plura beneficia ecclesiastica, sufficiẽtia visionẽ falsã vel fantãstica. Illi autẽ qui non habent oculũ auaritiæ, non vident hoc, vnde dicũt malũ esse habere plura beneficia talia ecclesiastica, quod multipliciter potest ostendi. ¶ Primo sic. Tria distinguuntur principia operationum nostrarum, scilicet natura, gratia, & vitium. Igitur cum aliquis vult habere talia plura beneficia, vel natura est principiũ

primum huius operationis, vel gratia, vel vitium. Et videtur quod non
 natura. Natura enim paucis contenta est, unde Sen. Exiguam na-
 tura desiderat, & 1. ad Tim. 6. Habentes alimenta & quibus te-
 gamur, his contenti simus. Gratia etiam non videtur esse princi-
 pium huius operationis, Quod multipliciter potest ostendi. Pri-
 mo per hoc quod gratia paucioribus contenta est quam natura: quod
 patet per hoc, quod ipsa est aqua sicut terrenorum extinguens. Vn-
 de Io. 4. Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in ater-
 num. Super quod verbum dicit Aug. Qui biberit ex flumine pa-
 radisi, de quo gutta una maior est quam Oceanus, restat ut in eo
 extincta sit sitis mundi. ¶ Secundo potest idem ostendi per hoc
 quod Dominus consulit contrarium. Consilium enim Dei est sum-
 ma paupertas. Unde non est verisimile, quod gratia ipsius contra-
 rium consulat. Si enim gratia ipsius multiplicatione temporalium
 consuleret, ipse Deus hoc consulere. Dicitur enim hoc Deus fa-
 cere quod gratia ipsius facit: & sic Deus consulere contraria: &
 sic esset in eo est & non. Cuius contrarium dicit beatus Bern. super
 illud, Ductus est Iesus in desertum &c. Absit, inquit, ut spiritus ve-
 ritatis qui te adduxit huc, te reducere velit: quia non est in ore
 eius est & non. ¶ Tertio potest idem ostendi per hoc, quod in fine
 vite quam Dominus venturus est ad eos, non audent retinere
 multitudinem beneficiorum talium. Si enim gratia Dei & amore
 ea possederunt, desiderare debent, ut in statu tali a Domino in-
 ueniantur, ut ab eo dignam mercedem accipiant. Et si unctio gra-
 tia in statu sanctorum docebat eos beneficia multiplicanda esse,
 ipsa in statu infirmitatis cum maior est deuotio, non permitte-
 ret eos de hoc dubitare. Non videtur esse consilium diuine gratie,
 quod aliquis in statu illo vivere audeat, in quo non audeat mori.
 ¶ Quarto potest ostendi hoc auctoritatibus quae sequuntur. Aug.
 Qui veram fidem habet, non cupit in his miseris fieri diues.
 Non videtur ergo habere veram fidem, quae est prima gratia, ille
 qui desiderat habere plura talia beneficia. Quomodo ergo con-
 sulit ei gratia quam non habet? Itaque veritas non volat ad muscas.
 Charitas etiam cum ignis est, non tendit deorsum. Preterea cum
 charitas Deum super omnia amet, ipsa non desiderat multiplica-
 tionem terrenorum, quibus eum amittat vel impediatur ne ei in-
 redat. Unde Aug. Orium sanctum quaerit charitas veritatis. Idem:
 Videtur quidem mihi animum pluribus actionibus intentum Deo
 quodammodo vacuari. Non est verisimile quod charitas quaerat
 quae eam Deo euacuent, sed potius quaerat pacem in qua factus est
 locus eius. Ipse etiam est pallium breue quod utrunque operire non
 potest.

potest. De quo legitur Esa. 28. Vnde August. Domine, ego per avaritiam meam te amittere nolui, sed volui tecum possidere mendacium. Itaque te amisi, quia non dignaris cum mendacio possideri. Præterea, charitas plus diligit legem Dei, quam milia auri & argenti: non est ergo verisimile, quod ipsa consulat multiplicatam temporalium, quæ requirit multiplicationem actionum, quæ impedit hominem à studio sapientiæ diuinæ. Vnde Ecclesiast. 38. Sapientiam scribe in tempore vacuitatis: & qui minoratur actu, sapientiam percipiet. Patet ergo quod operationis prædictæ non est principium natura vel gratia. Vnde relinquatur quod principium eius sit vitium. Et sic patet quod vni homini non sit licitum habere plura talia beneficia. Et hoc factis potest manifestari, si considerentur causæ propter quas aliqui credunt hoc sibi licere.

¶ *Causa plurimum beneficiorum, sed inefficaces.*

ALII enim credunt hoc sibi licitum esse, quia beneficia illa bene expendunt. Alij quia nobiles sunt. Alij quia vicarios ponunt. Alij quia ad administrationem temporalium utiles sunt, vel propter sapientiam huius mundi, vel propter potentiam. Contra illos qui credunt quod bene possunt illa habere, quia bene expendunt illa: dicimus quod non sufficit medico bene expendere ea quæ sibi dantur ab infirmo, & nullam curam habere de infirmitate illius. Similiter non sufficit aduocato bene expendere salariam, & se non intromittere de causa. Nec stipendiario sufficit stipendia sua bene expendere, & de guerra se non intromittere. Sic clerico habenti beneficia ecclesiastica non sufficit bene ea expendere, nisi faciat officia quibus illa annexa sunt. Contra illos vero qui credunt se posse habere plura talia beneficia, quia vicarios ponunt. Primo dicimus quod eadem ratione laicus vnus imò etiam mulier posset habere decem beneficia ecclesiastica: posset enim ponere vicarios. Præterea, ridiculum est matrimonium contrahere spe ponendi vicarium: & qui hoc facit, videtur incidisse in illam maledictionem, Deut. 18. Vxorem habebit, & alius dormiet cum ea. Tertio quærimus de vicario illo: vtrum sit pastor vel mercenarius. Si mercenarius est, latro est, sicut prius ostensum est. Quum ergo dicit aliquis: Bene possum habere hoc beneficium, quia ponam ibi vicarium, penè idem est ac si dicat, Bene possum illud habere: quia ponam ibi latronem, qui furetur, & mactet, & perdat. Io. 10. si verò pastor est, quæ ratio est vt tu habeas duas ecclesias, ipse vero nullam? Nunquid dicet tibi Ioannes (id est gratia Dei, vel in quo est gratia Dei) Non licet tibi habere vxorem fra-

tris tui. Quarto quarimus à tali utrū vicarius ille sit minus bo-
 nus, vel æquè bonus, vel melior quàm ipse. Si minus bonus, tūc
 naturalis ratio dicitur, q̄ non est recipiendus pro eo. Operarius
 enim in vineam alicuius conductus, nō potest vicarium minus
 bonum ponere. Si verò æquè bonus est vel melior, quæ causa est
 q̄ iste habeat duo beneficia, & ille nullum? Quinto q̄ ipse de-
 beret attendere quid acciderit de primo vicario synagogæ. Sic
 enim legitur Exod. 32. Moyses relinquens populū, satis paruum
 morā facturus cum Domino, dimisit vicariū satis bonū Aaron,
 & tamē in reditu populū quem reliquerat fidelem, infidelē &
 idololatram inuenit. Præterea dicit Apostolus, q̄ si quis nō la-
 borat, non manducet. Quo iure ergo pascitur aliquis de benefi-
 cio illo, vbi ipse nō laborat? Ordinavit Deus vt qui seminat spi-
 ritualia, merat carnalia. Qua ratione ergo pauper vicarius spiri-
 tualia seminabit, & alius carnalia meret? Et quum Dominus di-
 cat: Quos Deus coniunxit, homo non separet: quo iure dena-
 rius ille quem subditus offert vicario pauperi sibi spiritualia se-
 minanti, accipietur à patrono male viuente: Et si quo ad forum
 contentiosum ius ibi videatur habere: tamen quo ad iudicium
 factæ scripturæ ipse raptor est, vlturpās sibi alterum eorum quæ
 à Deo cōlūcta sunt sine reliquo: id est, mercedē sine labore: imò
 etiam homicida reputatur, & respectu mercenarij quē defrauda-
 dat, & respectu pauperum subditorum quorum sudorem comedit.
 De primo legitur Eccles. 33. Qui effundit sanguinem, & qui
 fraudem facit mercenario, fratres sunt. De secūdo legitur ibidē:
 Qui aufert in sudore panē, quasi qui occidit proximum suum.
 Vltimo dicemus q̄ illi qui vicariū ponūt, qui sola cupiditate lu-
 cri seruiunt, & nō amore Dei, talem amorem faciunt matri suæ
 ecclesiæ, qualem amorē aliquis faceret suæ matri carnali, si pe-
 dem verum ei auferret, & loco eius pedem ligneum substitue-
 ret. Pes ligneus non viuit, nec corpori adhæret. Sic vicarius qui
 charitatem nō habet, non est membrū viuū vitæ spirituali, nec
 adhæret corpori ecclesiæ. Sola enim charitate viuit quis, & ad-
 hæret cæteris membris ecclesiæ. ¶ Contra illos qui dicūt quòd
 possunt habere plura beneficia ecclesiastica, quia sunt nobiles,
 dicimus q̄ si filij Dei sunt, & ecclesiæ Dei vtilis, non volentes
 excedere mensuram nobilitatis suæ, forsitā iustum est vt de be-
 neficiis ecclesiasticis præ cæteris accipiant, si fieri potest absque
 iactura animarum. Sed si filij diaboli sunt, qua ratione de bonis
 Domini accipient? Nūquid Dominus debet nobilitatem filio-
 rum diaboli honorare? Similiter si inutiles sunt ecclesiæ Dei vel
 nocj

no. iui suo prauo exēplo, nō videtur iustū q̄ præ cæteris cōmo-
 dum habeant ab ecclesia, ex quo ecclesia cōmodum non habet
 ex eis. Dicit Lombardus, q̄ ipse nō vult habere accipitrem qui
 capiat alaudam, & comedat gallinam. Sic Dominus non vult
 habere in ecclesia sua, qui multū content ei, & nihil ei proficit.
 Similiter si aliquis nō est contentus illis quibus cōtentus esset
 si clericus nō esset, & cū paterna hæreditate exhæredatus sit,
 superior tamē vult esse quā frater suus qui est hæres, non vi-
 detur iustum esse q̄ Dominus eius superbiam pascat, vel susten-
 tet. Cū enim superbia filia diaboli sit, nō pertinet ad Dominum
 pascere eam. ¶ Cōtra eos qui credunt se posse habere multa ta-
 lia beneficia, quia sapientes vel potētes sūnt, quo ad seculū, dici-
 mus quōd avaritia & cupiditas docet eos in hac parte. In dolo-
 sa enim itatera cupiditatis sibi nihil ponderāt spiritualia, sed so-
 la temporalia. vnde Bern. loquens de auarīs prælatis: Optimi di-
 spensatores rerū qui de maximis minimā, & de minimis maxi-
 mam curā gerunt. ¶ Tertio loco potest ostendi nō solū q̄ malū
 sit plura talia beneficia habere, sed etiam quōd nulli nisi cæco
 debeat hoc in dubitationem venire. Certum enim est q̄ nullus
 est princeps secularis in cuius curia licitum sit illi qui non habet
 nisi vnum equum, auenam quærere ad opus dnorū vel ad plu-
 res equos: nec inuenitur aliquis armiger itā simplex, qui hoc ad-
 ducat in dubitationē. Quæ causa ergo est, vt in curia Dei, id est,
 in ecclesia in qua tot sūnt qui de auena ecclesiæ nō possunt ha-
 bere ad necessitatem, licitum sit alicui qui non habet nisi vnum
 equū, auenā quærere ad plures equos? quomodo dubium est in-
 ter literatos, quod certum est inter armigeros? Nunquid potest
 Dominus bene dicere illud propheticū, Quis cæcus, nisi seruus
 meus? Præterea etsi licitū esset aliquē habere plura talia bene-
 ficia: tamē nō expedit. Vnde 1. Cor. 6. Omnia mihi licent, sed nō
 omnia expediunt. Licebat Apostolo sumptus à subditis sumere,
 sed nō expediebat: quia pseudo apostoli haberēt inde occasio-
 nem quærendi & lucrandi. Sic licet licitum esset alicui viro ho-
 nesto & discreto habere plura talia beneficia: tamen quia ama-
 ritia non expedit. Sicut manducare idolothitum, in se licitum
 est homini discreto qui non comedit illud cū veneratione ido-
 li, tamē coram infirmis & simplicibus peccatum est comedere
 idolothitum: ipsi enim credētes illud comedi cum veneratione
 idoli, scandalizabātur inde. vnde beatus Bern. Spiritualis homo
 qui omnia diiudicat, vt ipse à nemine iudicetur, omne opus suū
 trin

rina quadā cōsideratione pr̄uenit. ¶ Primo quidem an liceat, deinde an deceat, postremo an expediat. Licitū dicitur aliquid in respectu ad Dei prohibitionē. Decens dicitur in respectū ad cōditionē personā. Expediens verō in respectu ad offensionem proximi. Cōsiderare ergo debet sapiens an illud quod facturus est, licitū sit, id est, à Deo nō prohibētū: deinde an deceat personam eius aliquid enim decēs esset in aliqua persona quod tamē indecēs est in alia. Pr̄cipuē verō in viris literatis qui debent spiritualiter esse oculi ecclesiā, indecēs est terretas & macula cupiditatis & auaritiā: à talib⁹ enim pr̄cipuē sumitur exemplū, & ad eos specialiter prinet illud Apostoli i. Thes. 5. Ab omni specie mala abstinete vos. Et illud Rom. 12. Pr̄uidētes bona nō tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus.

Quæ faciunt ad detestationem plurium beneficiorum.

A d detestationē verō hui⁹ peccati. Primo facit maledictio quā facit Dominus illis qui sunt in peccato isto, Esa. 5. dicēs, Vg qui coniungitis domū ad domū. Quomodo quis absque peccato habet, quod cū maledictionē Dñi habet? Secundo mutilatio ecclesiā quæ inde prouenit. Non videtur innocens esse, qui matrem suam vno membro mutilat. Sic innocens non est, qui matrem suam ecclesiā mutilat, procurando, q̄ minus habeat vnum membrum quàm debeat habere: q̄ si dicatur: q̄ ecclesiā licet non habeat omnia membra quo ad substantiam, tamen habet quo ad officia: vnus enim habet officiū plurium. Respondemus, q̄ licet in monocolo vnus oculus suppleat vicem duorum, nō tamē tantū valet habere vnū oculū, sicut habere duos. Nec bene seruiret matri suæ carnali qui pcuraret vt loco duorum oculorū vnicū haberet. Tertio facit ad detestationē huius peccati monstrositas, & cōfusio q̄ inde prouenit in ecclesiā Dei. Prouenit enim ex hoc peccato, q̄ diuersæ ecclesiā habent eundem oculū. Inauditū est diuersa corpora idē habere membrum. Ex hoc etiam peccato accidit, q̄ eadem persona simul & semel diuersa replet loca, quod videtur esse contra naturā. Itē accidit inde q̄ oculus vnus ecclesiā os est in alia ecclesiā: quia archidiaconus vnus ecclesiā cātor est alterius. Accidit enim q̄ oculus vnus ecclesiā distat ab ea plusquā per dietam vnā. Si aliquis cæcus reputatur, etsi oculos suos habeat in bursa sua: nunquid talis ecclesiā reputāda est cæca, à quā oculi eius tantū distant? Oculi enim sapiētis in capite eius: stultus autē in tenebris ambulat, vt dicit Salo. Eccl. 2. Oculi stultorū in sinib⁹ terre. Prou. 17. Peccatū istud etiā introducit quodāmodo in ecclesiā Dei

haresim Sabellij, qui dicebat Patrem esse Filium. Contra quod
 dicit Aug. q. hoc nō inuenitur, nec in natura, nec supra naturā,
 q. eadem persona sit Pater & Filius: intellige respectu eiusdem.
 Sed sic vult facere peccatū istud. Accidit enim q. duo sunt de-
 eani in duabus ecclesiis, & vterque canonicus est in vtroque, &
 sic vterq. est Pater & Filius respectu vtriusque. Præterea istud
 peccatum facit, q. eadem arbor simul & semel in diuersis hor-
 tis plantata sit. Sed non vult dominus in aliquo de hortis suis
 arborem esse quæ fructum non faciat: vnde Luc. 13. dicit de fi-
 culnea nō faciente fructum, Succide illam: vt quid terram oc-
 cupat? Vnde queritur quod in vtroque horto fructū facere de-
 beat arbor talis, & sic q. duplex officium facere debeat, qui de-
 plex beneficiū sufficiens habet. Quā ratione enim primo bene-
 ficio ad vnū officium obligatur, ead. in ratione secundo ad se-
 cundum. ¶ Quarto facit ad detestationē huius peccati vilitas
 quæ ibi est. Viliū enim personarum & abiectarum est, causa lu-
 cri periculo se exponere: vnde viles se videntur ostēdere, quan-
 do præ nimio desiderio lucri incedunt per illam viam quā ter-
 boni viri asserūt latronibus plenam: præcipue cum videant li-
 teratos viros, qui per eam cœperūt ire, ad vltimum relinquere
 eā, & nō audere vltra transire. Resignant enim, nec audēt mor-
 cum multitudine talium beneficiōrū. Præterea si aliquis cibis
 assereretur venenatus à multis bonis viris, licet alij essent qui
 contrariū assererent, tamen qui aliter haberent cibos sufficien-
 ter: non cōmitterent se discrimini, vt cibum illum comederēt.
 Mirum est ergo quomodo ille qui habet vnū beneficiū suffi-
 ciens, audet suscipere aliud, quū tot boni viri asserant ibi peri-
 culum esse. Præterea satis possent erubescere illi, ad quos perti-
 net querere qualiter Deo seruire possent: gratius ad placitum
 suū, quomodo hoc solo cōtenti sunt vt seruiāt sic ei, ne ipse in-
 terficiat eos. Non curāt enim quid sit illud quod faciūt, dūmo-
 do mortale nō sit, non attendentes quod dicit Bernardus loquē-
 ad viros perfectos: Non est vestrū, inquit, languere circa com-
 muniā præcepta, nec attendere quid Deus præcipiat: sed quid vo-
 lit, probātes quæ sit volūtas Dei bona, bene placēs & perfecti.
 ¶ Quinto facit ad detestationē huius peccati, hoc, q. talis mul-
 tiplicatio beneficiorum circa vnā personam, frequenter ge-
 nerat apostema: superbia in illa persona: sicut in corpore hu-
 mano nimia collectio humorū circa aliquod membrum solent
 apostema generare. Superbia enim similis est illi apostemati
 quod vocatur, Noli me tangere non enim potest sustinere su-
 perbia

perbus
 tionē l
 mus to
 illi ob
 neretu
 inquit
 to mar
 uid in
 Et lubi
 Quasi
 hi adh
 partiri
 multa
 cere il
 volun
 cum v
 Ero si
 ra ecel
 cessari
 esse sp
 ablen
 caufis.
 dici ill
 dicus i
 portu
 Sed de
 gitat
 lupus
 per li
 à lupo
 pallor
 mos.
 extren
 est pra
 onium
 de sim
 anima
 & vng
 suis: I
 sentia
 tualib
 perba

perbus, & vitia eius reprehendatur. ¶ Sextò faciunt ad detestacione huius peccati diuersa exempla, & de multis pauca ponemus testimonijs. Senec. in lib. de beneficijs, ait, q̄ quidam cum illi ob virtutē & rempublicam bene gestam tatum agri decerneretur, quantū vna die arando circumire possit. Nō est opus, inquit, mihi, plus quā vni ciui opus sit. Et subdit Senec. Quanto maioris virtutis putas respuitte munus, quā meruisse? Et Dauid in Psal. A fructu frumenti, vini & olei sui multiplicati sunt. Et subiungit de se: In pace in idipsum dormiam & requiescā. Quasi diceret, Alij multitudinē temporalium querunt: sed mihi adharere Deo bonum est. Consuluit Iethro Moysi, onus suū partiri in plures vt secū esset Deus. Isti verò congregare volunt multa onera in vnū, vt ab eis recedat Deus. Isti non possunt dicere illud Psal. Vnicus & pauper sum ego: cum trini in personis volunt esse, nō vnici. Ille qui trinus vult esse in personatibus, cum vnus sit in substantia, videtur dicere illud verbum diaboli, Ero similis Altissimo. ¶ Sex sunt reprehensibilia in habētib⁹ plura ecclesiastica beneficia. Et q̄ presentia pastoris sit gregi necessaria, tripliciter ostēditur. Sex autē videntur reprehensibilia esse specialiter in talibus personis. ¶ Primo est reprehensibilis absentia, cum officium eorum requirat presentiam tribus de causis. Primo propter gregis pestilentiam. Vnde ad eum potest dici illud verbum Senec. Tantum habes negotij, quantum medicus in pestilentia. Secūdo propter luporum infernalium importunam scuitiam. Alij enim lupi solo clamore exterruntur. Sed de lupo infernali legitur Iob 41. Non fugabit eum vir sagittarius: in stipulā versi iunt ei lapides funda: pauci sunt quos lupus infernalis singulis diebus non teneat vel per aurem, vel per linguā, vel per aliud membrum. Illo membro tenetur quis a lupo infernali qui committit peccatum. Necessaria est ergo pastoris presentia quæ oues de ore lupi eruat. Vnde legitur Amos. Quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremum auriculæ: sic eruemini filij Israēl. Tertio, necessaria est presentia pastoris propter simplicitatem & indefensionem ouium. Certum enim est q̄ inter omnia alia animalia vnū de simplicioribus & minoris defensionis est ouis. Cetera enim animalia vel velocitate, vel astutia, vel fortitudine & dentibus & vnguibus quasi quibusdam armis secura sunt ab hostibus suis: sed ouis nihil horum habet: ideo necessaria est ei presentia pastoris, qui eam defendat. Similiter est in ouibus spiritualibus. Multi enim maioris simplicitatis sunt, quā ouis vel

capra: ouis enim vel capra naturaliter fugit lypum, oues vero spirituales volūtate in ore infernalis se ponūt. ¶ Secundo reprehensibile est in talibus personis, q̄ supra suam virtutē spondent. Contra illud Eccl. 8. Non spondeas supra virtutē tuam: q̄ si spōderis, quasi restitūes cogita. Supra virtutē suam spōdet qui animā suā in susceptione prima ecclesiā impignorauit, & adhuc aliā ecclesiā suscipit, cum aliā animā nō habeat qui in pignus pro secūda ecclesiā ponat. Dominus animā suā posuit p̄ ouibus suis: & si ex culpa pastoris eas miserit, super animā pastoris periculū erit. ¶ Tertio reprehensibile est circa habētes plura beneficia hoc, q̄ ipsi se offerunt ad fideiussione periculosissimā, & inuitāter rogant vt ad eam recipiantur: & si recepti fuerint, de ea gaudēt quasi inuenerint thesaurum. Solent prudentes huius seculi vitare, q̄ non fideiubeant pro aliquo, propter pericula quæ ex fideiussione solēt euenire. Ad fideiussione verō longē periculosiore multi se offerūt. Vnde Prou. 22. Noli esse cū his qui desigunt manus suas, & qui vades se offerunt p̄ debitis. Si enim nō habes vnde restituas, quid causa est vt tollat operimentū de cubili suo. ¶ Qui curā animarū suscipit, man⁹ suas desigunt: id est, obligat. ¶ Sex sunt ad quæ se obligat, qui curā pastoris suscipit. ¶ Primō ad excolendā terrā ecclesiæ. Iere. 1. Ecce constitui te hodie super gētes, & super regna, vt euellas, & destruas, & disperdas, & dissipēs, & ædificēs, & plātes. ¶ Secūdo ad liberationem. Vnde Prouer. 24. Erue eos qui ducuntur ad mortē. ¶ Tertio ad spiritualiū infirmitatū curationem. Vnde Dominus in Euang. Mat. 9. Non est opus valentibus medicus, sed male habētib⁹. Et vidētur medici spirituales deteriorēs esse temporalibus medicis tribus de causis. Primo, quia nullorū agrorū curam reculant, q̄ quantumcūque incurabiles videātur. Secūdo, quia licet de arte spiritualis medicinæ nihil nouerint, tamen curam recipiunt. Tertio, quia mercedem ab infirmis recipiūt, & de infirmis nō intromittūt. Hæc enim vitia in medicis corporum quantumcūque mali sunt, nō solent inueniri. Quarto obligat ad prouisionē eorū quæ spirituali vitæ sunt necessaria. Vnde Mat. 24. Quis, putas, est fidelis seruus & prudens, quem constituit Dominus super familiā suā, vt det illi in tempore tritici mensuram? Bene enim deberet præmeditari, qui tantam familiam suscipit, vt quā habeat vnde ei possit prouidere. ¶ Quinto obligat se ad præbendum ducatum, vnde Ioā. 10. dicit de pastore: Cum proprias oues emisserit, ante eas vadit, & oues cum sequuntur. ¶ Sexto obligat se ad placandum Deum

Deum, propter quod oportet ipse placeat. Quomodo eum placebit qui non placet? Vnde Greg. Quomodo is qui displicet ad intercedendum, &c. ¶ Sequitur de predicto verbo. Si enim non habes unde restituas, &c. Operimentum quo cubile conscientie debet esse ornatum ut Deus ibi quiescat, est gratia Dei. Hoc operimentum amittit qui supra vires suas curam animarum suscipit: vnde Prover. 20. Tolle vestimentum eius qui fideiussor exitit alieni, & pro extraneo aufer pignus ab eo. Idem vocatur hic vestimentum, prius operimentum. Et est sensus: Tolle vestimentum: id est, tollendum predicam. Et subditur ibi, Suavis est homini panis mendacii, sed os eius implebitur calculo. Panis mendacii vocatur qui acquiritur ex mendacii promissione cupidi, qui curam animarum suscipit: sed os eius calculo ardenti implebitur. Vnde Prover. 11. Affligetur malo, qui fidem facit pro alio. De illis qui post fideiussionem gaudent, dicitur Prover. 17. Stultus plaudet manibus suis, cum sponderit pro amico. Cuius causa haec? quia non intelligit quid fecerit: pro infirmis enim de quorum salute desperant, se responsorem constituit, cum curam animarum suscipit. ¶ Quarto, reprehensibile est in talibus, quod post fideiussionem non curant de hoc quod fideiusserunt, non attendentes quod legitur Proverb. 6. Fili mi, si sponderis pro amico tuo defixisti apud extraneum manum tuam. Illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis sermonibus. Fac ergo quod dico fili mi, & remeipsum libera: quia incidisti in manum proximi tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum. Ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebrae tuae. Fideiussionem istam attendebat abbas quidam de grandi sylua, in cuius domo dominus Gulielmus de Montepessulano factus monachus abbatem pro salute sua fideiussorem recepit: qui diu conuersatus ibi honeste migravit ad dominum. Ad quem abbas peracti exequis direxit sermonem in hunc modum: Frater Gulielme vellem scire si Deo placeret, utrum de fideiusione quam tibi feci absolutus sis: quia licet per dimidiam diem mortuus fuisset, respondit diuino miraculo, Domine abbas, absolutus estis. ¶ Quinto reprehensibile est talibus personis, quod ipsi defraudant plurimos. Primo Deum honore & seruitio. Deberet enim habere duplex seruitium de duobus beneficiis, & non habet nisi vnicuique. Secundo, corpus ecclesiae debilitat membri vnius ablatione: sicut corpus vnius hominis debilius est ex defectu pedis. Tertio, defraudat aliquem pauperem clericum qui debet alterum illorum beneficiorum habere. Quarto vicarium.

cum vicarius habeat laborē, & ipse mercedem. Quinto subditos a quibus merit carnalia, cum eis nō seminet spiritualia. ¶ Sexto reprehensibile est in talibus personis, q̄ ipsi reputat beneficium, quod est onus valde periculosum. vnde Luc 22. Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habet benefeci vocantur: vos autē nō sic, supple, vocadi estis benefeci. Sola enim dispensationē alienorū bonorū habetis. Cōstat ergo q̄ quādo quis committit dispensationē alicui quæ laboriosa est, licet victū & vestitum in ea ei concedat, potius eum onerat quā beneficium ei impendat.

¶ *De multiplici periculo, quod est in dispensatione rebus ecclesiasticis.*

MVLTIPLICI vero ratione periculosa est dispensatio bonorum ecclesiasticorū Primo, quia difficile est quod dispensator placeat domino & familia simul. Etiam difficile est gratiam familiæ non querere, cum ipsa præsens sit, & dominus sic quasi absens, vnde reinquitur quod difficile sit dispensatores bonorū ecclesiæ gratiam Dei habere Secundo periculosa est, quia computatio multum differtur. Computatio autem dilata multa facit obliuisci: nec beatus Bern dicit. Dilatio ista seculos reddit dispensatores, & absque timore furantes, vnde Eccl 8. Quia non profertur citò contra malos sententia, filij hominum absque villo timore perpetrāt mala. Et Matt. 24. Si dixerit malus seruus, Moram facit dominus meus venire, & cœperit percutere conseruos suos, manducet autē & bibat cum ebriosis: veniet autem dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua nescit vel ignorat, & diuidet eū, partemque eius ponet cū hypocritis: illic erit fletus & stridor dētium Tertio periculosa est: quia dominus omnia videt quæ fiunt a dispensatore Si dicat aliquis per dispensationē prælatorum hoc fieri, quod vnus habeat plura beneficia: Respondeo q̄ si prælati omnia bene facerēt, non dixisset dominus de ipsis Mat. 23. Secundum opera eorum nolite facere. Vnde Bern. Non sum tam rudis, vt ignorē vos positos dispensatores: sed in ædificationem non in destructionē vbi necessitas reger, excusabilis dispensatio est, vbi utilitas prouocat, dispensatio laudabilis. Utilitas dico cōmunis, non propria: nā cum nihil horum est, nō planē fidelis dispensatio: sed crudelis dissipatio est.

¶ *De pluralitate Missarum. Et in quibus casibus liceat dicere plures Missas.*

DIETVM est de primo signo auaritiæ quæ apparet in ecclesia Dei, scilicet de pluralitate beneficiorum. Nunc dicendum est de secundo signo, scilicet, de pluralitate missarum. Et verum est quod in die natalis Domini licet celebrare tres missas,

cas, in aliis diebus in tribus casibus licet celebrare duas. Primus casus est, quando necessitas requirit ut una de die celebretur, alia pro defunctis. Secundus est, cum necessitas peregrinorum, vel hospitum, vel infirmorum hoc requirit. Tertius casus est, cum tempus nuptiarum laboratur: tunc si necesse sit, poterit quis plures missas propter nuptias celebrare: ita tamen, quod nunquam propter aliquam necessitatem debet celebrare nisi duas, nec duas etiam causa adulationis vel cupiditatis, quia tunc est peccatum mortale. Quod autem cupiditas pluralitatem missarum adinuenerit, videri potest ex hoc, quod ille qui habet duas tenues ecclesias, in utraque vult missam celebrare, cum horas canonicas vix in altera earum velit dicere: cuius rei alia causa non videtur esse, nisi quod ad missam offertur, ad horas canonicas non.

¶ *Multiplex malum ex pluralitate Missarum.*

POTEST autem ostendi multipliciter, quod hoc sit malum, scilicet aliquem in die plures missas celebrare. ¶ Primo per illud verbum Augustini: Quotidie eucharistiam sumere, nec laudo, nec vitupero, qui non audebat laudare quotidie semel sumi eucharistiam: nunquid laudasset eam bis in die sumi? imò forsitan graviter pluries sumentem puniisset. ¶ Secundò potest idem ostendi per hoc, quod maius est conficere quam simpliciter communicare, unde cum non liceat alicui clerico pluries communicare, non est licitum alicui pluries celebrare. Et forsitan si nihil offerretur celebranti, sicut nihil offertur laico communicanti, nunquam fuisset pluralitas missarum introducta in ecclesia Dei. ¶ Tertio potest idem ostendi per hoc, quod dicit glossa super illud ad Hebr. 6. Terra super se venientem imbrem bibens &c. Prædicatio si rara est, non sufficit: si assidua, vilescit. Idem verum est de celebratione missarum, si enim aliquis pluries celebret, vilescit ei opus illud superangelicum: non enim concessum est angelo, ut ad prolationem talium verborum, sub specie panis gloriosum Christi corpus incipiat esse: nec exhibet reuerentiam presentie creatoris sui quam deberet. ¶ Quarto potest idem ostendi per hoc, quod filii Israel non colligebant de manna nisi gomor unum per singula capita. Manna enim propria figura fuit dominici corporis. De hoc habetur Exod. 16. ¶ Quintò potest ostendi idem per hoc, quod agnus paschalis semel in anno immolabatur. De quo legitur Exod. 12. ¶ Sexto potest ostendi idem per hoc, quod verus agnus, scilicet Christus semel tantum immolatus est, & sacerdos in veteri lege tantum semel in anno cum sanguine intrabat sancta sanctorum.

¶ *De pluralitate officiorum in eadem missa.*

SEQUITUR de tertio signo auaritie, scilicet de plu-

ralitate officiorū in eadē missa: quod licet interdū ex deuotionē fiat, veri⁹ tamē videtur, q̄ cupiditas hoc adinuenit. In eisdē enim martinis nullus laudes triplicat: in missis verò cupiditas hoc adinuenit, vt si non offeratur ad vnū officium, ad aliud salte offeratur.

¶ *De multiplicatione altarium sine necessitate.*

QVARTVM autem signū est multiplicatio altariū absque necessitate facta, non ex deuotione, sed ex cupiditate. Vnde Osee 8. Multiplicauit Ephraim altaria ad peccadū: factae sunt ei ara in delictum. Hostias offerent, immolabunt carnes & comedent, & dominus non suscipiet eas. Mira infania est, q̄ altaria multiplicetur ad peccandū, quae purē deberent fieri ad Deū placandum. Corpus Dominicū super huiusmodi altaribus ex cupiditate immolatum à Deo non suscipitur, quantum ad operationem immolantis. Simile legitur Ier. 9. vbi sic legitur: Nunquid carnes sanctae auferent à te malitias tuas?

¶ *De conseruatione fructuum.*

QVINTVM signū auaritiæ est conseruatio fructuum, in his qui habent annuos redditus sufficientes, quorū fatuitas multipliciter potest ostendi. ¶ Primo per hoc, quod ipsi videntur esse similes cuidam stulto, qui videns quendam magnū fluuiū impetuosè currentē, cogitauit, q̄ citò pertransisset, & mutuatus est vasa à vicinis suis, & retinuit in iis de aqua illa, ne cum pertransisset aqua fluuij, indigētia haberet. Annuj redditus quos habēt clerici sunt, velut fluuius iugiter manās: sed diuitiæ laicorū qui nō habēt ira annuos redditus, sunt velut totrens, qui quādoq; siccat. Vnde nō est mirum si ipsi reseruāt de fructibus suis. ¶ Secundo potest ostēdi fatuitas taliū per hoc, q̄ ipsi de portione pauperū, volūt thesaurū facere, vel possessiones acquirere, cū ipsi pauperes fame & frigore moriantur. Cōtra quos dicit Hier. Accepisse pauperibus erogandū & esurientibus plurimis: vel cautū esse, vel timēdū, apertissimi sceleris est: aliquid exinde subtrahere, omnīū peccatorū crudelitātē superat. Id.: Optimus dispensator est, q̄ nihil sibi reseruāt. Suspecta est mihi charitas q̄ aliter diligit proximū, aliter seipsum. Portionē suā de bonis ecclesiasticis integre accipit, s. & victū & vestitū suū. Pauperes verò esurientes & nudos dimittēs, diuites thesaurizare facit de portione, nō attendēs quāta iniquitas sit, q̄ pauperū est, successorī suo diuiti reseruare, cum vniuersaliter dissuadeat Dñs in terra thesaurizare. Mar. 6. nō videtur esse cōcessum praelatis ecclesiæ, qui exemplo suo debēt alios ad cōtempnū terrenorū prouocare, q̄ ipsi in terra thesaurizēt. ¶ Tertiò potest fatuitas eorū ostendi per hoc q̄

ea quæ ipsi subtrahunt pauperibus, aufert eis tyrannus vel maior prælatus. iuxta illud Aug. Hoc tollit fiscus, quod non accipit Christus. ¶ Quarto potest fatuitas eorū ostendi per hoc, quod ipsi ignorant qualē successorē habituri sint. vnde Eccl. 2. Detestatus sum omnē industriā meam, qua sub sole studiosissimè laboravi, habiturus haredē post me, quē ignoro vtrū sapiens aut stultus futurus sit: & dominabitur in laboribus meis &c. Congruū esset ut prælatus qui bona ecclesiastica purè à Christo recepit, membris Christi ea impederet, iuxta illud Eccl. 1. Ad locū vnde exeūt flumina reuertētur. Fatuū autem videtur esse hoc, quod homo qui bene potest dispensare, referuet eius dispensationi, qui forsitan in voluptates & vanitates expendet. Illud etiā erit materia peccati, quod potuit esse materia virtutis. Cōtra illū qui sic facit videtur esse illud Hier. Da, inquit, pauperibus, non locupletibus, non superbis. De quo necessitas sustentetur, non quo augeātur opes. Pars sacrilegij est, non dare pauperibus res pauperum. ¶ Quinto potest ostendi fatuitas eorū per hoc, quod melius esset, quod ipsi de eis quæ sibi abūdāt eleemosynas faceret ante mortē, quā fieret eleemosyna illa postquā mortui essent. Eleemosyna enim ante mortē facta, est velut lucerna quæ præfertur homini custodiens eū ne cadat in foueā inferni. Eleemosyna post mortem facta, est quasi lucerna quæ fertur homini post tergum, quæ nō custodit eum à casu foueæ. Si enim in peccato mortali decesserit, nulla eleemosyna quæ pro eo fiet, liberabit eum ab inferno. Vnde eleemosyna facta pro aliquo in vita ipsius, valde melior est quā illa quæ fit post mortē. Illa quæ fit post mortem, non valet ei ad plus, nisi ad liberationē à pœna purgatorij: illa autem quæ fit in vita, potest dñi mereri gratiā & gloriā, & liberationē à debito pœnæ æternæ, & à pœna purgatorij, & abundantiā bono tū tēporaliū, & multa alia. Pietas enim ad omnia utilis est promissionē habens vitæ quæ nūc est, & futuræ, ut legitur i. ad Tim. 4.

¶ De promotione puerorum ad sacros ordines & dignitates.

SEQUITUR de sexto signo Auaritiæ, quæ est promotio puerorum ad sacros ordines & ad ecclesiasticas dignitates. A quo peccato valde est cauendū ecclesiæ Dei. Valde enim est nocuum, quod innuit Salomō, Ecc. 10. dicēs, Væ tibi terra cuius rex puer est. Et dominus Esa. 3. cōminatur hoc synagogæ, tanquā pœnā magnā, dicēs: Dabo pueros principes eorū. ¶ Multiplici autem ratione cauendū esset ecclesiæ ab hoc peccato. ¶ Primò propter defectū sapientiæ, qui est in pueris, vnde Aristoteles: Nemo iuvenes eligit duces, eò quod non constet eos esse prudentes. Et

Tob 12. In antiquis est sapientia, & in multo tempore prudentia. Et etiam si scientia esset in talibus personis, non tamen habent experientiam, quæ valde necessaria est rectoribus: vnde Ecclesiast: 34. Qui non est tentatus, quid scit? Vir in multis expertus cogitabit multa. Et deinde subditur: Qui non est expertus, pauca recognoscit. ¶ Secundò propter defectum virtutis. vnde Ecclesiast. 7. Noli quærere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumperè iniquitates. vbi dicit Glossa, Debet quisque virtutes proprias perpendere, & pro quantitate virium curam aliorum suscipere, ne dum delectatur, loco gloriæ fiat subditis author ruinæ. Oportet prælatum ecclesiæ inflexibilem esse. Ætas iuuenilis vel puerilis tenera est in iudicium: sicut virga antequam adulta sit flexibilis est. Vnde gloss. super illud Ecclesiastici 10. Væ tibi terra, cuius rex puer est. Cuius ætas leuitati & inconstantia proxima est. ¶ Tertiò cauendum est ecclesiæ à promotione iuuenum: quia incertum est quales futuri sint, Vnde Prouerborum 30. Tria sunt difficilia mihi, & quartum penitus ignoro. Viam aquilæ volantis in cælo, viam colubri super petram, viam nauis in medio mari, & viam viri in adolescentia sua. Et si valde incertus sit volatus aquilæ in cælo, eò quòd diuertat se ad cadaver, & incessus serpentis, quia tortuose incedit, & via nauis in medio mari, quia variatur secundum quòd ventus variatur, nullum tamen horum se dicit Salomon penitus ignorare, nisi solùm viam viri in adolescentia sua. Vnde sapientiores Salomone se videntur facere illi, qui propter signa aliqua bona que videntur in iuuenibus, asserunt eos futuros bonos & faciunt eos promoueri, nõ attendentes, quòd oportet columnam prius robur suum accepisse quàm ponatur in ædificio. Ibi enim non acciperet robur. Illi etiam qui iam boni sunt, in prælatione bonitatem suam amittunt, vel per superbiam, vel aliquod aliorum vitiorum. Vnde de superbia habetur 1. ad Timotheum 3. Non neophytum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Vnde dicit Glossa, In arrogantiam, quæ est ruina diaboli, incidunt, qui puncto horæ nondum discipuli sunt magistri. Tales voluptatibus vacant. Vnde post illud Ecclesiast. 10. Væ tibi terra cuius rex puer est. subditur, Et cuius principes manus comedunt. Et super illud Ecclesiast. 12. Adolescentia & voluptas vana sunt. dicit interlinea, quòd voluptas carnis comes adolescentiæ. Ignis concupiscentiarum quasi naturaliter in iuuenibus est, cur igni materia ministratur, quando prælati efficiuntur. Habent enim diuitias quæ sunt materia gulositatis: ha-

bent etiam mulieres, quarum custodes fiunt. Vnde consequens est
 vt gula & luxuria intendat: Ex quo gallo non succincto lumbos
 gallinae traduntur, bene potest quilibet cogitare quid ex hoc
 possit sequi. Prius tentandum esset qualiter ipsi regerent se, prius
 quam alij regendi committerentur eis. vnde Aug. Prius vide, si
 nosti diligere te ipsum, & committo tibi proximum. Si autem non
 nosti diligere te, timeo ne decipias proximum sicut te. Attenden-
 dum etiam esset antequam committeretur alicui familia ad pas-
 scendum, an habeat vnde eam pascat. Ridiculu est quod fameli-
 ci & nudi vestimenta & alimoniam alijs promittant, & vlcero-
 rum medicos se iactent. Potius deceret tales verbu illud Esaię 3.
 Non sum medicus, & in domo mea non est panis &c. ¶ Quarto
 cauendum est a promotione iuueniu, propter derisionem ho-
 stiu. Derideri enim potest ecclesia ab inimicis suis, cum ipsa se-
 nuerit, si nubat puero, & pro sponso habeat quem deberet por-
 tare in gremio, & lactare lacte simplicis doctrinae. Et potest ei
 dici illud, Pro patribus tuis nati sunt tibi filij. Quando enim de-
 buit nubere illi qui pater posset esse, ipsa nubit illi cui opus est
 marre. ¶ Quinto cauendum est ecclesiae a promotione talium:
 quia scandalizabitur populus de talium promotione subita. vnde
 super illud 1. ad Timo. 3. Non neophytum &c. dicit glos. Heri
 in theatro, hodie in ecclesia, vespere in circo: hodie in altari,
 dudum fautor histriorum, nunc constuprator est virginum. Et
 quod legitur ibi: Cui opus est patrono, mihi parant defensorē:
 & cui opus est paedagogo, mihi instituunt doctorem. ¶ Sexto
 cauendum esset ecclesiae a tali promotione: quia sicut senectus
 exornat quodammodo ecclesiasticas dignitates, sic pueritia quasi
 deturpat eas. Ad primum pertinet quod legitur Eccl. 25. Quam
 speciosum canitici iudicium, & presbyteris cognoscere consi-
 lium. Quam speciosa veteris sapientia, & gloriosus intelle-
 ctus, & consiliu. Corona seniu multa peritia, & gloria illoru ti-
 mor Dei. Ad secundum pertinet illud verbum quod dicit qui-
 dam de Nerone. Nero quu quosdam ornare vellent, non ipsos or-
 nauit, sed ornamento deturpauit. Et in veritate quu presbyter
 idē sit quod senior, ordo sacerdotalis ad senes videtur pertine-
 re: & quasi contraria de aliquo videntur dici quum dicitur esse
 iuuenis presbyter. Idē enim est acsi diceretur iuuenis senior. vnde
 Dauid in Ps. cathedram senio attribuit, dicens: In cathedra se-
 nioru laudent eū. ¶ Septimo cauendū esset ecclesiae ab huiusmo-
 di promotione, quia multis exēplis mouetur ad hoc. Primo ex-
 emplo domini, qui xxx, anno incepit facere opera, quae ad
 pra

prælatos pertinent. Et Ezechiel describitur in x x . anno fuisse quando vidit visiones. Petro etiam & non Ioanni commendauit Christus ecclesiam. Vna potuit causa esse, quia Ioannes erat adolescens. Apud Hebræos etiam prohibita est lectio principij Geneleos, & finis Ezechielis, & Cantica Canticorum ante trigessimum annum. Et alia exempla ad idem possunt adduci. Sed fortè aliquis obijciat, quod Ieremias puer ad prædicandum missus sit. Et Timotheus adolescens episcopus ordinatus sit. Et Salomon ante trigessimum annum in regem promotus. Cui responderi potest, quod Ieremias antequam prædicaret, audiuit: Ego dedi te hodie in ciuitatem munitam, & in columnam ferream, ut legitur Ierem. 1. Si dominus virgam vnā in vnā magnam columnam commutaret, iam posset poni pro columna in edificio. Non tamen ex hoc sequitur, quod virga simpliciter sit utilis ad hoc ut ex ea columna fiat. Sic licet Ieremias quasi miraculose sapiens & robustus factus ante ætatem soliram ad prædicandum sit missus, non tamē hoc ad consequentiā est trahendum. De Timotheo verò respondet beatus Bernardus: Da mihi talem Timotheum, & ego cibo si vis eum auro, & potu balsamo. Pauci inueniuntur hodie similes Timotheo. De Salomone verò dici potest, quod forsitan ideo male accidit Salomoni, quia ad eum iuuenis factus est rex. Diuitiæ enim & deliciae quasi infatuauerunt eum. Præterea spiritalis gratia est ei facta. Dedit enim ei dominus subito cor ita sapiens, quod nullus similis ei fuerit.

¶ *De libenter currentibus ad nummos horarios &c.*

SI QVITVR de ultimo signo auaritiæ, quod est concursus ad nummos horarios & ad processiones, & ad cætera loca in quibus solet offerri. Hoc signū auaritiæ in multis locis apparet in ecclesia Dei. Vidimus enim clericos concurrere ad horas illas, ad quas decantandas cōstituta est certa pecunia, sicut pisces concurrunt ad panem in aqua proiectum, de aliis verò horis nō curant. Vnde in quibusdam ecclesiis vocantur à laicis horæ illæ in quibus nummi dantur, Horæ nummi. Quod satis indecens est. Similiter si aliquod funus est in aliqua villa, concurrunt illuc sacerdotes & clerici de circumiacentibus villis, ut possit dici de illis, quod dicit dominus Matth. 14. Vbicunque fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquilæ. Et Iob 39. dicitur de aquila, Cōtemplatur escam, & oculi eius de lōge prospiciunt. Et subditur. Vbicunque fuerit cadauer, statim adest. Pisces escam non sentiunt, nisi eis proxima fuerit: sed tales funus sentiunt etiam si distat ab eis per vnā leucam, vel per duas, & statim concurrunt. Vnde
fimi

similes sunt vulturibus; de quibus dicitur, quòd existentes in regione vna, sentiunt cadauera in alia.

De peccato indignè conficiendi. CAP. XII.

QVIA Simonia & alia peccata, de quibus proximo loco dictum est, frequenter solent comitari peccatū indignè conficiendi: ideo subiugemus hic tractatum de peccato isto, & primo agemus de his quæ pertinet ad dignitatem conficiendi, deinde agemus de his quæ faciūt ad detestationem huius peccati. ¶ Ad hoc verò q̄ aliquis dignè cōficiat, Primo necessarium est vt probeat seipsum homo, & sic de pane illo edat & de calice bibat. Sicut ille qui vult infundere aliquē pretiosum liquorem alicui vasi, prius probat vel tētat vtrum vas sit mūdum vel immundum, sanum vel corruptū: sic debet videre de se sacramentū altaris suscepturus. Ista probatio vocatur diiudicatio in eodē capitulo, vbi dicit Apostolus: Si nosmetipsos diiudicemus, non vtiq̄ue iudicemur. ¶ Secundo immunditia inuenta in se necesse est vt homo eam abluat. Manibus enim illotis accedere ad mensam Domini valde indecēs est: & in hoc peccant multum aliqui sacerdotes, qui cū singulis diebus bis manus corporis lauent vt ad mensam corporalem accedant: tamen ad mensam Domini, in qua Dominus præsens est, & cui angeli assistūt, per vnum mensem vel duos accedūt manibus illotis: id est operibus, non attendentes quod dicitur in Psal. Secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi. Non secundum pluralitatem missarum, sed secundum puritatem manuum retribuet Dominus sacerdotibus. Ad istam abluitionem manuum pertinet quod dicitur in Psal. Lauabo inter innocentes manus meas &c. ¶ Tertio necessarium est lumen fidei: ad quod lumen sacerdos cōsideret virtutem sacramenti: vt scilicet habeat fidē de effectu sacramenti illius qui est collatio vel augmentum gratiæ. Ad lumē etiam istud debet inspicere quæ latent sub specie panis & vini. Indecēs est mensam talem esse sine lumine, & timere possunt qui habent ibi oculos obcæcatos ne videant ne illa mensa fiat illis in laqueum. Ideo dicitur in Psal. Emitte lucē tuam & veritatem tuam. Et post subditur, Et introibo ad altare Dei. ¶ Quarto necessaria est fames de percipiēdo effectū istius sacramēti, quam famem sacerdos non habebit nisi per humilitatem, cogitando defectus suos, & se vacuum & pauperē inueniri. Fastidiosos & plenos non vult Dominus saturare, sed esurientes & sitientes. Vnde Matth. 5. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Et ista quatuor sunt ex parte

parte